

Bażant (*Phasianus colchicus*)

I. Występowanie i siedlisko

Bażant występujący w naszych łowiskach ma korzenie we wschodniej Azji. Występuje tam wiele podgatunków (szacuje się że nawet kilkadziesiąt) różniących się wyglądem zewnętrznym w zależności od regionu występowania. Nasz rodzimy bażant powstał na skutek mieszania się materiału genetycznego a co za tym idzie również cech, spowodowanego krzyżowaniem różnych podgatunków. W Polsce występuje dość licznie, głównie w centrum kraju, gdzie biotop jest dla niego najkorzystniejszy. Bytuje głównie w remizach śródpolnych, trzcinowiskach, oraz kępach krzewów, ale nie gardzi również polami uprawnymi a zwłaszcza kukurydzą. Jest dość często introdukowany do łowisk jako atrakcyjny przedmiot łowów. Na obecny stan populacji bardzo dużą presję wywierają drapieżniki oraz ptaki krukowate.

II. Charakterystyka ogólna

Jak już wspominałem, bażant jest mieszanką cech wielu podgatunków, dlatego też jego wygląd jest tak charakterystyczny oraz efektowny. Okrywa piór jest polyskliwa, zarówno na miedzianej piersi jak i na ciemno-zielonej głowie. Oczy otoczone są krwistoczerwoną obwódką pokrytą brodawkowatymi wyrostkami. Głowa odcina się od tułowia obrozą białych piór. Ogon bażanta jest długi, falisty jakby postrzępiony, falujący podczas lotu ptaka. Cieki oraz dziób są koloru szarego. Cieki zaopatrzone są w trzy palce, a na tyle znajduje się ostroga, na podstawie której można ocenić wiek ptaka. Od drugiego roku życia na ostrodze pojawiają się pierścienie i z każdym rokiem przybywa jeden nowy pierścień. Niestety u wielu bażantów pochodzących z hodowli cecha ta została nieco wypaczona i nie stanowi już tak

dokładnego sposobu na ocenę wieku. U bażantów występuje znaczny dymorfizm płciowy, dlatego też samica jest od samca znacznie uboższa, i jakże mniej efektowna. Chodzi tu o przystosowanie środowiskowe. Samiec ma na celu mówiąc trywialnie „poderwanie” partnerki, przez co jego cechy wyglądu są tak widowiskowe. Rolą samicy jest złożyć jaja oraz bezpiecznie wyprowadzić lęg, dlatego też samica jest szara, bez pstrokatych dodatków. Kolor pokrywy piór przypomina suchą trawę, wszystko to po to, aby nie zostać zauważonym przez drapieżnika podczas wychowywania potomstwa. Samica nie tylko jest mniej kolorowa, ale również lżejsza, średnia jej waga waha się w granicach kilograma, podczas gdy samiec jest zazwyczaj o około pół kilograma cięższy.

III. Odżywianie

Aby przetrwać bażant dostosowuje swoją dietę do panujących warunków a jego menu zmienia się wraz z porą roku oraz rodzajem dostępnego żeru. W wieku pisklęcym zdecydowanie przeważa pokarm pochodzenia zwierzęcego (głównie owady), wraz z rozwojem zwiększa się udział żeru roślinnego w postaci zbóż, owoców oraz nasion. W zimie, jako że pokarm zwierzęcy jest praktycznie niedostępny, ptaki odżywiają się suchymi nasionami, borówkami, jagodami, resztkami owoców oraz korzonkami. Bażant jest ptakiem wymagającym dużej ilości pokarmu, jako że jego aktywność powoduje spore straty energii. Mimo iż jest w stanie podczas zimy wytrzymać bez jedzenia nawet do trzech tygodni, tak ważne jest tworzenie podsypów, aby utrzymać populację w dobrej kondycji.

IV. Rozmnażanie i rozwój

Gody bażancie rozpoczynają się w naszych łowiskach czasami już w połowie lutego, podczas gdy ptaki skupione są jeszcze w stada zimowe. Gdy wezwie je zew godowy samce poszukują terenu tokowego, o który walczą i starają się zwabić w to miejsce kury. Toki bażancie trwają zazwyczaj cały dzień i nie są tak efektowne jak u niektórych innych kuraków. Zapłodniona kura nosi w sobie plemniki samca jeszcze przez około dwa tygodnie po zapłodnieniu. Podczas gdy kura wyrusza stworzyć gniazdo do wychowania piskląt (zazwyczaj jest to zwykły dołek lub zagłębienie w trawach) samiec w dalszym ciągu rozgląda się za nowymi partnerkami, aby przedłużyć linię swojego rodu. Obrotny samiec w czasie sezonu jest w stanie „obsłużyć” kilka do kilkunastu kur. Zapłodniona kura składa jaja w dwudniowych odstępach. Często zdarza się, że pierwsze jaja są puste. Zaraz po wylęgu, młode pokryte puchem pisklęta, jako że bażanty są zagniazdownikami, mają duże możliwości ruchowe i bardzo szybko się usamodzielniają. Po dwóch tygodniach życia zaczynają ćwiczyć lot, a po kolejnym są już w stanie nocować na gałęziach, przez co stają się nieco bezpieczniejsze, zmniejszając ryzyko ataku drapieżnika na ziemi. W wieku około 15 tygodni ptaki młode kończą zmianę upierzenia i od tego czasu traktować je można jako osobniki dorosłe.

V. Zachowanie

W okresie zimowym bażanty trzymają się w stadach. Gody zmuszają je do rozpoczęcia poszukiwania tokowisk przez koguty oraz miejsc do złożenia jaj przez kury. Wtedy to odbywają się ich wędrówki. Określenie wędrówki pasuje tutaj idealnie, jako, że ptaki przemieszczają się lądem podlatując jedynie w przypadku, gdy przeszkoda jest nie do ominięcia lądem. Na noclegownie bażanty wybierają zazwyczaj te same drzewa (pod warunkiem, że nie są niepokojone, wtedy to zmieniają noclegowisko) usadawiając się tak, aby podczas snu wyczuć ewentualny ruch spowodowany zbliżającym się drapieżnikiem.

VI. Ekologia gatunku

Bażant jako gatunek nierodzimym stanowi w naszych łowiskach dodatkowy atut poprzez żerowanie na stoncy, która jest jego przysmakiem. Czasem jednak jego nadmiernie zagęszczona populacja (mogąca być spowodowana nieprawidłową introdukcją) może powodować szkody w zasiewach. Istnieje również teoria, że nadmiar bażanta powoduje presję na populację kuropatw. Może to mieć pewne znaczenie, jako iż oba gatunki preferują podobną bazę żerową i może między nimi dochodzić do konkurencji o żer. Naturalna populacja bażanta niemal nie występuje. Bardzo duży wpływ na jej kształtowanie ma nasza postawa i sposób jej regulacji, dlatego tak ważne jest, aby czynić to umiejętnie.

VII. Słowniczek

Cieki – o nogach ptaków należących do kuraków.

Ciec lub wyciekać – o pieszej ucieczce kuraków.

Kogut – samiec bażanta.

Kura – samica bażanta.

Podsyp – przygotowane na zimę karmisko dla ptaków.

Ostroga – o wyrostku na tyle cieków kuraków.

Pianie – o charakterystycznym odgłosie koguta.

Pogwizdywanie – podobnie jak pianie tylko, że dotyczy kury.